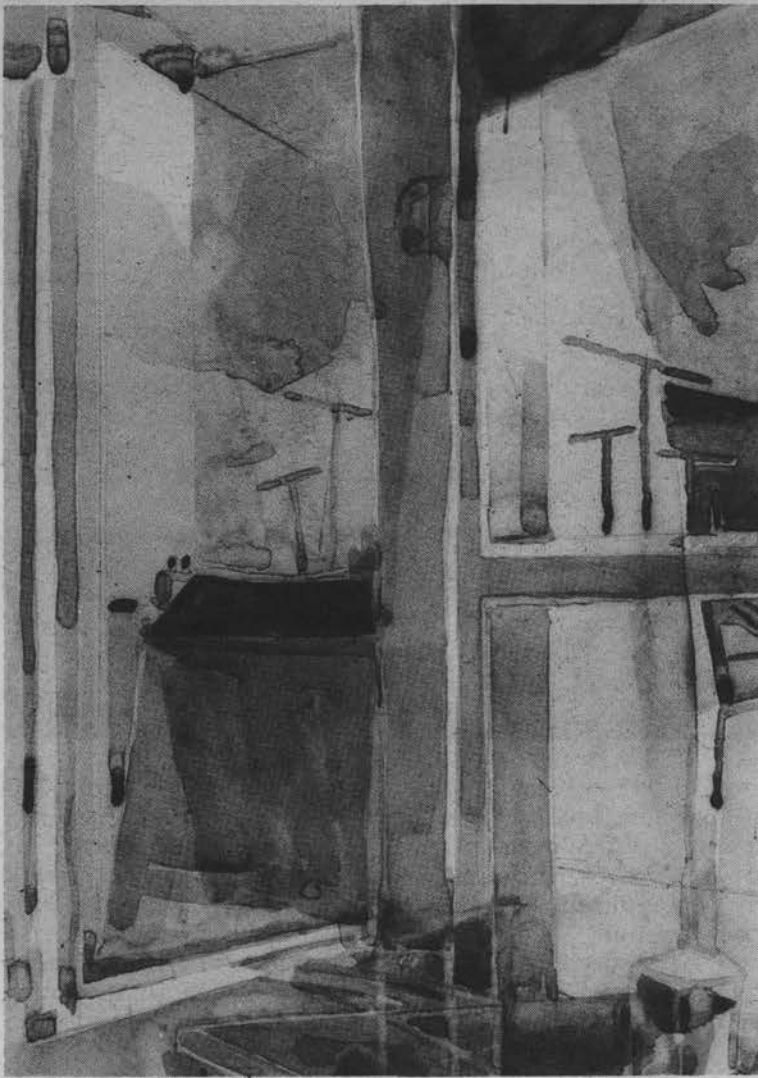

מדוע רק שירים

מדוע רק שירים מדוע לא
 ספרת מי יכול לכתב
 היום כלו נפרש כמו
 והעונה מתי אספיק
 הילדים ספור ספור הרי
 את מספרת לך אסור אולי
 איי הים קצת לבונה
 משכא תבוא על דבשות תביא
 חידות ואהבה קצר מאד אולי
 חריף שיאמר ויפג שיורח ויטעם
 וכבר העבודה הקרבנות וצלצלי שמע
 הללויה מוטב שירים.

רובט בזר. אקוורל

החולד ומטפס ההרים

רוביק רוזנטל

פלוני ניצב מול החרבות כאדריכל שהזעיקוהו לבחון תוכנית ערוכה היטב של בניין מידות. עשרות אנשים עמלו על הכנת התוכנית, כולם בעלי מקצוע מיומנים ומשכילים. ובכל זאת ניתנת לו הזדמנות לומר את דברו, לשנות בתוכנית ולו קו אחד, להתנגד לה בכל נימי נפשו, ואולי לפעול כך, שאחרי שיישב אל שולחן השרטוט, תיראה התוכנית שונה עד היסוד משהיתה.

כאן נגמרת האנאלוגיה. האדריכל יכול להשליך את התוכנית הישנה לסל האשפה. ואילו מצבו של אדם המבקש להשאיר את חותמו בתרבות מסובך יותר. שלא כתוכנית ארכיטקטונית, אין התרבות מערכת הכפופה לחוקים גיאומטריים, אלא עולם רוחש וזורם. בני אדם מותירים בו רישומים, חותמות, קריאות תיגר ותוכניות אד-הוק, אך אין בידיהם – ולו יהיו ענקי-רוח – האופציה להשליך תוכנית כלשהי לסל אשפה כלשהו. הגל – ענק או שרלטן, לבחירתכם, – ניסה לכפוף את התרבות לתוכניתו החדשה, וסבר שאת תוכניתו שלו יחתמו בחותמות, וכל מה שייאמר וייכתב – בעתיד – ייכלל בה למפרע. אך כבר תלמידיו ומתנגדיו הראשונים נמלטו ממנו לכל העברים, והוא, שחתר אל האחדות רבת הפנים והטוטאלית, הפך להיות פרט בעולם רחב ורב-שנים ממנו.

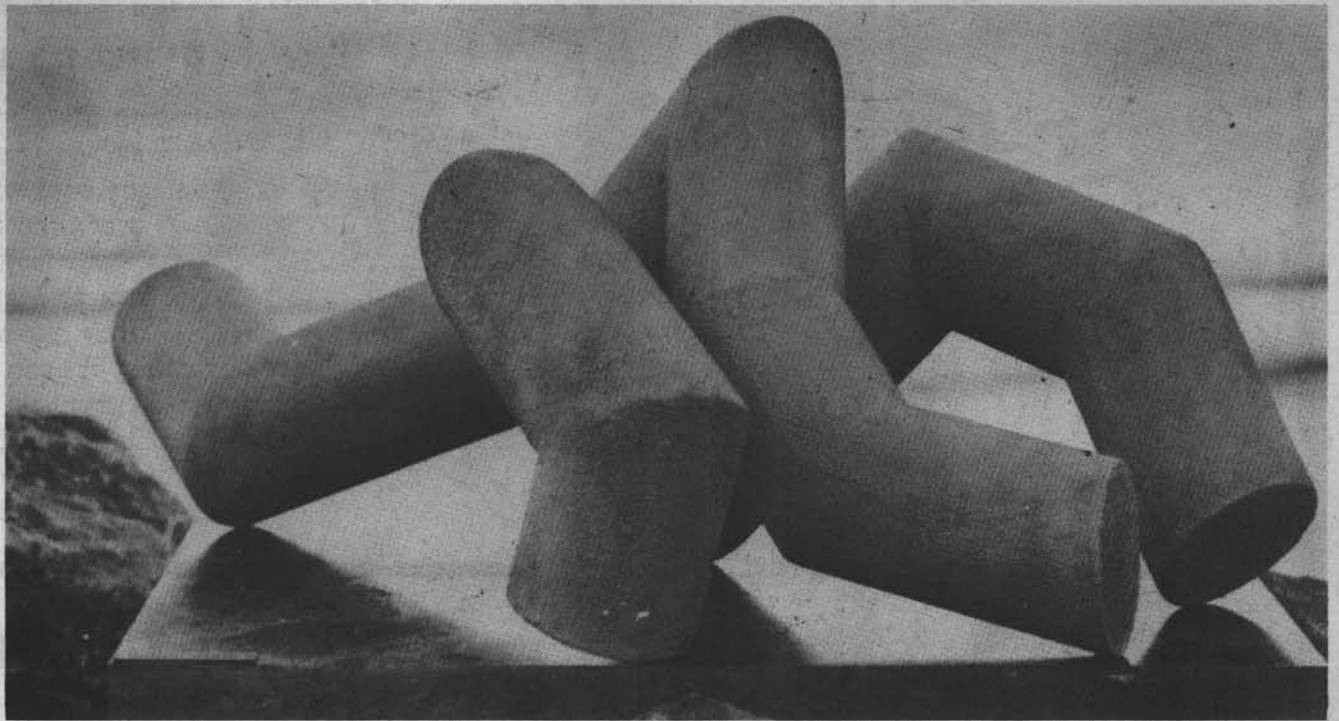
אולי יהיה נכון יותר לבחון את התרבות כדרך שאתה בוחן את קרקע האדמה. יש אדמת טרשים ואין אתה יכול לנטוע בה, ויש קרקע פוריה שאתה יכול להפריח בה צמחים ואילנות. אדם ניצב מול פני הקרקע, ושלא כארכיטקט רב-אונים, היכול להשליך תוכנית לסל, אין הוא מעלה בדעתו שיש קרקע אחרת, או שניתן לייצר קרקע מלאכותית היכן שהוא. הוא יכול להפוך אותה, לדשן ולשבח אותה, והוא יכול לנטוע בה עץ – העץ הפרטי שלו, ולשנות את פניה. וככל שהאדמה עמוקה ועשירה יותר, כך יצמח העץ לגובה רב יותר. המורד בתרבות אינו הופך פניו ממנה, אלא נוטע בה עצים. אם התרבות היא כקרקע האדמה, אני מעלה בדעתי שני טיפוסים הפועלים בה, והם החולד ומטפס ההרים. ניתן לפגוש את שניהם בכל מקום. במעבדות מחקר, בבתי-החרושת, בעולם העסקים ובתחומי האמנות וההגות. החולד חי במחילות, ואמנותו היא בפילוס תוואי המסלול הצמוד לקצה חוטמו. החולד אינו זקוק לטווח ראייה רחוק. לכל היותר הוא ניחן בכושר ניווט. הוא בונה מחילות ארוכות, אבל אינו רואה את קיצו, ואינו מבין איזו משמעות יש לפעולה הנמשכת של רחרוח, חפירה וצעידה קדימה. האופציות שהוא מכיר הן אלו הצמודות לקצה חוטמו. יתרונותיו הן מידת הסבלנות והצניעות, ומכאן שאין לזלזל בחולד. התרבות מלאה מחילות וחרוצי חולדים.

מטפס ההרים פועל באוויר הפתוח. הוא צועד על האדמה, אך נמשך אל הפסגות. שלא נכבשו עדיין. תכונתו הבנלטת של מטפס ההרים היא, שהוא מסוגל להעלות בדעתו את תוואי פניה של הפסגה לפני שיחזה בה בעיניו. זו התכונה שבלעדיה אין לו סיכוי להעפיל. הוא יוצא לדרך מצוייד ביתדות וחבל. במעלה הצוק הוא משליך את החבל לנקודה בלתי מוכרת, נקודת אחיזה החייבת להימצא אי-שם למעלה, והחבל נאחז בה. רק לאחר שנאחז החבל הוא תוקע יתדותיו ומטפס צעד צעד; הוא חייב לעשות גם את הדרך הזו, שאם לא כן יישאר קצה החבל מיותר.

מטפס ההרים, שהתרבות היא קרקע מחייתו, ובה אף מונחות הפסגות הבלתי כבושות, אינו זקוק למלים. מה שהוא עומד לכבוש בעבודה קשה מצטייר בו בבהירות, בחד-פעמיות, כתמונה שלמה. המלים המתאימות, הצורות והמושגים שיאפשרו לו להגיע אל התמונה השלמה שראה ולהעבירה לאחרים הם חלק מעבודת הטיפוס. התרבות אינה יכולה בלי החולד. אבל המטפס הוא זה הנותן לה את תאוות הכיבוש ואת אוויר הפסגות.

הגות ויזואלית אצל אקוורליסט נחבא אל הכלים דורית קידר

בשבע שער שמתי פעמי לגלריה מגיר ברחוב דיזנגוף. אמרו לי שמציג שם אקוורליסט נשכח מהבריות – רוברט בזר שמו. כל יוצר מאמין ביצירתו. זאת מהווה את פרי רוחו, יהיה הפרי ריחני או מבאיש. יש והפרי נופל מהעץ ומתגלגל אל מחוץ לפרדס היישר לידי האדם ויש – וזה נותר קפוא ליד הגזע נרקב במיצו ואיש אינו נזכר בתכנו. הבעיה הנצחית בעולם האמנות הנה לוודא באם אכן קיים תפוח הזהב או אין זו אלא רוח רפאים הבאה וסופה שתחלוף. שמש תמיד זוהרת בעבודותיו של בזר. מעבירה קרני-אורה המשתקפים במים הים התיכון והללו, אסירי תודה, שבים אליה מלמטה, מאירים את האווירה כולה, את הבתים שעל הים, סירותיו ואנשיו. שמש המפרקת את המציאות לגורמי צבע וצורה עצמאיים המקבלים משמעות מלאה אך ורק כאשר מתרחקים מהעבודות. בדרך זו פועלת התמונה על שני מישורי ראייה: אם יקרב הצופה יזכה לראות יצירה אבסטרקטית בה המדיום הנו השליט. צבע וקו יוצרים גווני צורות. באם ירחק – יגלה את מציאות הנוף האוורירי של ים. מעיין פתוח של אמנות אימפרסיוניסטית המושתת על כתמי צבע אך דוחקת את בעיית הצורניות בשלב ראייה ראשוני. כך יאספו פריטי-העיונות לתיאור חיצוני של השקפת עולם. האמן מצייר שוב ושוב את מרחבי ים-התכלת, רמזי פתיחות והיעדרות גבולות. צבעי המים תואמים ביותר למטרה זו. הם נזילים, דלילים, מתמרדים מעצם טבעם להיות מותחמים במקום אחד. אכן בזר הולך אחרי מכחולו, עוקב אחר רצון הצבע הנוזל מדי פעם, לכאורה ללא סיבה. מעניין היה להשוות את דרך עבודתו לזו של ציונה תגיר המציגה בגלריה גבעון ברח' גורדון. ציונה מעדיפה נוף הררי וצבעים כהים. צבעי המים שלה הופכים עורם ומשמישים כתחליף לצבעי-שמן על מנת להביע דחיסותם של הרים, ולי אישית לא נראו כחוגגים בתפקידם. כאשר בזר עוזב את הים וחודר ל'אמותין' – נשכחת המציאות. הוא נסגר בחומותיו הפנימיות ואז יבצבו צבעים אחרים, אפורים וכהים יותר, תולדת הרהוריו. אך גם כאן קורה ותחזור עליצות החוץ. בהירות מסתמנת אזי בתוך הבית והופכתה לסביבה טבעית חדשה. בתחום הפיסול מבטא בזר ביתר שאת את אותו חלק מתרחק מאמנות רפרזנטטיבית. עם זאת הצורות העגולות, חדות, מרובעות ומעוקלות של הפסלים טומנות את סוד הקונצפט שבראם. לא ניתן לו לאדם לברוח ממה שסובבו, ואם אכן יתעלם

רוברט בור, פסל

הגזע האנושי מתוך פסל של פצצה אטומית, כרותת ראש, המגלה קן אומלל וארבע ביצי גזע האנוש בתוכו, בלבן, שחור, צהוב ואדום. רוברט בור הוא הוגה. אפיונו היוצא דופן מתבטא בהגות ויזואלית. הוא משמש סם מרענן בימינו, בה השכיחה מאתנו האמנות האבסטרקטית את העובדה שהאומן והיצירה הנם חלק מהחיים – אם גופניים אם מנטליים. רפרזנטציה או אבסטרקט מהווים דרכים לגיטימיות של יצירה ובאם עלה בידיהם לעורר תחושות. כדאי מאד לנער את האבק שהשתכן על עבודותיו של רוברט בור.

מהחיצוניות הרי שהרגשות, החששות והפתד המהווים חלק מהויתנו היומיומית יתמרדו וייצרו ריאליה אחרת, אולי חזקה יותר, אולי אמיתית יותר. ביקורת מדינית, חברתית, בעיות אופטיקה ופיסיקה, נושאים אקולוגיים ועתידיניים, אמנות כקישוט ואמנות פונקציונלית לובשים חזות פיסולית כל פסל ושפתו הייחודית: תנופה השמימה, צבעי שחור ואדום מרתייעים, קרבי קנדי או מח פגוע במסגרת פאר, מונומנט לחיים והשתקפויות בחלל. הכל יעמדו אצל בור על משקל הצדק. כאן על גבי פסל מאזני-הענק נשקלות שתי מעצמות העל כנגד הסכנה הצפויה לנו, הדמעה כנגד החימוש, ואין מנצח ואף מנוצח אין. בור מקווה להולדתו מחדש של

פוליכד מוצרי פלסטיק שפיים

- ייצור בקבוקים מיכלים וצנצנות בניפוח והזרקת ניפוח.
- פקקים, מכסים ומוצרים טכניים בהזרקה.
- הדפסת משי.
- עציצים לחקלאות.
- מכשירי בדיקה למכוניות.

קבוץ שפיים – טל' 052-77927

נעים להתכנס בשפיים

רק 20 דקות נסיעה מתל-אביב, בלב אי של פרחים וירק, תמצאו את בית ההארחה של קבוץ שפיים שחנך זה מקרוב מרכז כנוסים חדיש ומשוכלל שאינו נופל ברמתו ממרכזים אחרים בארץ ובחו"ל. המרכז כולל אודיטוריום גדול מצויד במכשור אור-קולי, לצידו מבנה המותאם לפיצול לקבוצות דיון ולסדנאות שניתן להפעיל בו זמנית. מעוניינים לנסות?

פנו אלינו ואנשינו ישמחו לבוא לעזרתכם בתכנון האירוע.

בית הארחה שפיים
מרכז כנוסים וקונגרסים

טל' 052-70171/2, 052-70612; טלפקס: 33693